

Bilaga 2. Bedömningsstöd

Kvalitetsbedömning av översikter

Alla översikter som är relevanta för den här metaöversikten har kvalitetsbedömts. Syftet med bedömningen är att avgöra översikternas trovärdighet, tillförlitlighet och generaliserbarhet.

Bedömningen är underlag för att avgöra om översikten ska ingå i metaöversikten eller om den ska exkluderas på grund av kvalitetsbrister. För att en översikt ska anses vara av otillräcklig kvalitet krävs brister som påverkar tolkningen av och tillförlitligheten hos resultaten, i relation till metaöversikten.

Förutsatt att de forskningsöversikter som identifieras är relevanta för de frågor som ställs i metaöversikten kommer de att kunna beaktas. Det betyder att de översikter som kan bli aktuella att bedöma kan ha olika forskningsunderlag vad gäller ansatser och studieupplägg.

Bedömningsstödet listar åtta övergripande områden, som bedöms vara tillämpliga för alla typer av studier, även översikter:

- utgångspunkter
- syfte och forskningsfråga/-frågor
- insamling av studier
- analys
- resultat
- slutsatser och generaliserbarhet
- begriplighet, struktur och koherens
- etik.

För att en översikt ska anses vara välgjord med avseende på ett specifikt bedömningsområde krävs både en fullgod redovisning av relevant information och att informationen tyder på att studien uppfyller vissa krav i relation till bedömningsområdet. God transparens och begriplighet i rapporteringen är därmed väsentligt för att kunna göra en rättvis bedömning.

Bedömningsstödet ska ses just som ett *stöd* för att kunna göra en samlad, övergripande värdering av en översikts vetenskapliga kvalitet. Om det finns specifika aspekter inom ett visst bedömningsområde som bör tillmätas särskild vikt kan det avgöras inom varje enskild projektgrupp. Till exempel har översiktsmetoden utvecklats mycket under de senaste 30 åren, vilket kan tas i beaktande vid bedömning av äldre översikter.

Bedömningsområden – översikter

1. Utgångspunkter

Översiktens utgångspunkter och relation till tidigare forskning och eventuell teoribildning är väl beskrivna.

2. Syfte och forskningsfråga/-frågor

Det finns en tydlig länk mellan studiens utgångspunkter och översiktens syfte och forskningsfrågor. Syftet är tydligt formulerat och motiverar varför översikten bör göras. Forskningsfrågorna är väldefinierade samt möjliga att besvara. Forskningsfrågan och inklusions- och exklusionskriterierna är formulerade innan sökningen. Urvalskriterier så som arbetsätt och deltagare (t.ex. skolform, ämne), framgår tydligt och är rimliga utifrån översiktens syfte.

3. Insamling av studier

Metoderna för att samla in studier är tydligt redovisade. De principer och metoder som har använts för att skapa urvalet är väl beskrivna och uppfyller god metodologisk standard för systematiska översikter. De olika stegen i urvalet av studierna ska vara redovisade, både vad gäller relevans och kvalitet. (Detta kan se något annorlunda ut i äldre studier.)

4. Analys

Det framgår tydligt hur resultaten har extraherats ur studierna och hur de har bearbetats och analyserats. Tillvägagångssättet är rimligt i relation till översiktens syfte och material samt har gjorts på ett systematiskt och transparent sätt.

Analysen av studierna tar i beaktande till exempel eventuell snedvridning av resultat eller för långtgående slutsatser. Det finns en transparens i hur studierna har använts i översikten.

Sammanvägning av kvalitativa respektive kvantitativa resultat har gjorts på ett transparent och systematiskt sätt. Oavsett om det är en syntes på kvalitativa eller kvantitativa resultat har den gjorts på ett sätt som uppfyller grundläggande metodologiska krav.

5. Resultat

Resultaten är tydligt kopplade till studiens syfte och forskningsfråga samt är övertygande i relation till den analys som har genomförts.

6. Slutsatser och generaliserbarhet

Slutsatserna ger ett tydligt svar på forskningsfrågan och tydliggör generaliserbarheten. Det bör finnas en diskussion kring resultatens bärighet i relation till de inkluderade studierna samt till eventuella begränsningar i relation till generaliserbarheten.

7. Begriplighet, struktur och koherens

Överensstämmelse råder mellan utgångspunkter, syfte/frågor, datainsamling, analys teknik respektive resultat och tolkningar, det vill säga dessa delar harmonierar med varandra. Rapporteringen kännetecknas av begriplighet och koherens.

8. Etik

För studier som kräver särskilda etiska överväganden ska detta ha tagits i beaktande när urvalet av studier har gjorts. Genomförandet ska följa vedertagna forskningsetiska principer.